

אלמנה ניזונת פרק עשר כתובות צמ.

עין משפט נר מצוה

לו א מיי פ"א מהל
שלוש הלכה ד סמג
עשין פכ טו"ע ח"מ סי'
קפב סעיף ח:
לו ב מיי שם טו"ע שם
סעיף ט:
לח ג מיי פ"ו מהלכות
מעילה הלכה ד סמג
עשין רי:

תוספות ר"ד

הא לא תבעי לך דודאי
מוסיף על דבריו הוי.
כי תיבעי לך דא"ל זבין
לי כורא ואול חובין ליה
ליכתב מאי מי אמרינן
א"ל דטבא לך עבדי לך
ודלמא לא מצטרכי לך
זווי ואי מצטרכי לך זווי
הדרת חובין. א"ד מצי
א"ל לא ניהא לי דניפוש
שטרי עלי וסוגיין דמוסיף
ע"ד הוי (הויא) דאמר

(א) מעילה כ"ג, ג' (ב) שם, (א) [מסכתא דמעילה פ"ב, (ד) [ב"מ ט"ו, (ה) [ע"ש], (ו) [בבב"א פ"ג שפיעיני ליה] (ז) [א"ל כן כתוב פה"ל מה עשה לקח מכל שפטי י שקלים הרי טלן שש מאות שקלים שנאמר וימן דוד לאתן כו' עב"ל הרי דמפרש ג"כ כמו דמסקי הש"ס צנחוס קטו: שהפילו חוט' בסמוך ואולס צמוס' שבעות מד: ד"ה התקבלת תבין דבר זה בשם אגדת שמואל וצנחוס קטו: ד"ה גבה וצנחוס ג' ד"ה דמודבנה תבין כטו' כטס המדרש, (ו) [ל"ל כלל שני דינין של כסף. מהרש"א, (ח) [וע"ש חוט' שבעות מד: ד"ה והתקבלת וכו' ומוס' כבורות ג' ד"ה דמודבנה ומוס' ב"מ מד: ומוס' צנחוס קטו: ד"ה גבה].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה נתן וכו' לפי שאחד הנותן ואחד הנוטל נתון קולבון.

מוסף רש"י

והלך והביא לו בשלש חלקי. בשלשה דינרי (ל"ל) כסף. רש"י (שם) כסף שהוא ח"י דינר זהב, שניהם מעולה. דבעל הבית נעשה שליחותו ביותר מכדי פטוהו השלם מעט ביותר משוה פטוהו. חלוק קטן ורע. ולא עשית שליחותו כלל (שם).

הא מדסיפא כו'. דתתמי גדאחיל למה לי לאשמועינן: דאחיל **בדיממי.** שלא היה לה עוד עליהם כלום שהרי צאחרון טעמה: **אכל בדידה.** כגון שטעמה אכל אחד עליה שהרי יש לה עוד לגבות ולמכור בקרקעותי וכ"ש שאין כלן שמות שיעור אונאה: **נתקבלה כסופה.** ולא אמרינן מכרה בטל: **הסס הוא דאיסתלקא לה.** צמכירה ראשונה מהאי צינא לגמרי וליכא למיגזר מידי אכל הכא דצמכירה ראשונה לא איסתלקא לה אימא חס טעמה צמנה ראשון נמי יהא מכרה בטל: **אטו מנה אחרון.** דלא יתמי למימר מכרה קיים קא משמע לן דלפ"ה דוקא דטעמה צמנה אחרון אכל צמנה ראשון מכרה קיים: **דאי לא מלטרבי לך זווי.** ומתחרט צמכירתך לא היית יכול לחזור חס מכרתיה: **דינר של זהב.** שזה כ"ה דינרין כסף כדלמרי צמנה צ"מ מד: והס ששה סלעים: **והביא לו בשלש סלעים חלוק.** דהוי דומיא דזבין לך כורא וזבין ליכתב שהרי אוהו למכור כל הדינר בחלוק: **אמאי מעל אע"ג.** דליכא למימר הכא טעמא דלפושטי שטרי מיהו אי צעלמא מעציר על דבריו הוי על כרחין לא עשה שליחותו: **שזה שש.** דהוה ליה עשה שליחותו דחלוק צמ שחמר ליה: **אטליט.** שהסלעים האחרונים מדעתו והיחיל ולא מדעת בעל הבית: **רע צדמיס.** שקנאו צדמיס מועטים והוא אוהו לקנותו בשש. **וא"ת מאי אכפת ליה: דא"ל אי אייתים לי ששים כל שכן.** דמרווחתא טפי דהוי שזה תרתי סרי סלעים גדולים שהלוקח הרבה ציחד מוחלי גביה טפי: **דיקא נמי.** דרע דקאמר ר' יהודה רע צדמיס קאמר וצדמיט ליה שזה שש וטעמא כדלמרון מדקמני מודה צקטניט דהתם לא מצי למימר כל שכן דאי מיימית צדינר זהב היה שזה יותר מכפלים דהו מוחלי גבן טפי: שהקטניט

תרתי סרי דיקא נמי דקתני ע מודה רבי יהודה בקטניט ששניהם מעלו

הא מדסיפא כו'. דלא אפשר לפרש לאחרון יפה מנה ודינר צמנה ודינר ומאי צמנה צמנה שלה דהא צמנתה ד' מאות זווי ותימיה אי צדינא מאי איריא זילא דללא זילא נמי מכרה בטל ומנינו למימר דתנא סיפא לגלויי רישא דבלא זילא עוד מנינו למימר דהוה אמיינא טפי הוי מעציר לא זילא דמכרה שוה מנה ודינר צמנה ודינר מהיכא זילא: **נתן לו דינר ש"ל זהב.** תימנה לפי מנה דלמרינן צמנה צ"מ מד: **דינר של כסף אחד מעשרים וחמשה צדינר של זהב היכי קאמר הכא והביא לו בשלש חלוק וצשלש טלית הל"ל בשלש ותמי דינר חלוק וכן טלית ועוד לא מנינו מנה הקדמוני מופלג משלנו כל כך להוקיר את הזהב ולהיול את הכסף דעכשיו לא מנינו שיהא יקר הזהב על הכסף יותר ממשקלו אלא שנים עשר שקלים ועוד קשה ההיא דצבורות פרק י"ט צבור (דף ק"ג.) גבי פדיון הבן דקאמר התם דקא יהיב ליה דינר טריינא שייפא ומהדר ליה שמתא חוזה ופריך אי הכי עשרים נכי דנקא הוה אלא יהיב ליה זוזא ושתא והשתא תימנה על הלשון דקאמר חוזה ושתא הוה ליה למימר חומשא מהדר ליה דהכל אחד אלא הכי פירושו ועיקר דינר של זהב פי שנים צדינר של כסף לפי שכבד וגם עב הוא מדינר של כסף כדלמרינן צאלו טרפוס (חולין דף ק"ג.) וצזיליהי מסכת חגיגה (דף ק"ג.) כעובי דינר זהב כבד כן דין הכסף ושקל דינר זהב פי שנים צדינר של כסף לפיכך דינר של זהב נמכר בעשרים וד' של כסף אכל משקל למד צמסקל אין שוה משקל של זהב אלא י"ב של כסף וכן מוכח בהגדת דר' אליעזר בן הורקנוס (פרק לו.) דקאמר כתיב שקלי זהב שש מאות וכתיב וכסף שקלים חמשים הא למדת ששקלים ג' של זהב שוים שש מאות של כסף אס כן נמלאת למד צמסקל של זהב י"ב של כסף וזה לפי משקל שלנו כשהוא מווקא ושחוט וע"ג דצנחוס פ' בתרא (דף ק"ט.) פריך להני קראי ומשני להו צענין אחר מיהו לפי פשטות של מקראות משמעוהם לפרש כמו בהגדה דר' אליעזר ואין מקרא**

יזאל מידי פשוטו והשתא אחי שפיר ההיא דצבורות (דף ק"ג.) מהדר ליה חוזה של הכרעות שנותן קולבון לכל (ד) דינר של כסף דדינר של זהב נמכר ככ"ד של כסף ולכל ב' דינרין של כסף דהיינו חצי סלע אדם נותן הכרעה דתתן צפ"ק דמסכת שקלים (דף ק"ג.) הנותן סלע ונוטל שקל נותן שני קולבונות ומפרש בגמרא לפי שאחד הנותן ואחד (ה) השוקל נותן קולבון אלמא בכל שקל ושקל נותן קולבון ובסלע איכא צ' שקלים דרבנן והתם בשקל דרבנן איירי וכדתנן צפ"ק דשחיטת חולין (דף ק"ג.) ובפ"ק דשקלים (דף ק"ג.) ומיימית לה צפ"ק בתרא דצינא (דף ק"ג.) האחין והשותפין שחיצין צקולבון פטורין ממעשר צמנה ומפרש רש"י האחין שחלקו וחזרו ונשתתפו חייצין צקולבון ככל ישראל שהוקפו ליתן מחצית השקל צראש חדש אדר לקרבנות צבור והטילו עליהם חכמים על כל אחד ואחד דהוסף קולבון לכל חצי שקל שיצא דהיינו שקל דרבנן דסלע היינו שקל דאורייתא ומפני שהם חלצי שקלים חמיכות דקות ופעמים שמחליפין אותו צמנים ונותנים הקולבון צמנה שכן מנהג כשמוכרין לשולחני שוקלין לו צוימור ואמרו חכמים הוימור לקולבון לכל משקל ומשקל וצדין הוא דהני אחין שמציאין שקל שלם ציניהם לא יתנו כי אס קולבון אחד לפי שאין שם אלא משקל אחד אכל חכמים הטילו עליהם שני קולבונות שלא לפחות מחציהם ולמעט ההקדש הא חזינן מיהא שלכל חצי שקל דהוא שקל דרבנן כשפורעין לחנווני נותן קולבון להכרע והקולבון הוא חצי מעה כדפי' נמי צמנתי צפ"ק דשקלים (דף ק"ג.) הלכך לכ"ד של כסף ששוקל לקנות דינר של זהב שהוא י"ב שקלים דרבנן נותן י"ב קולבונות שהם שש מעה ושש מעה כסף דינר ולפיכך לא כלל ההוא חוזה צדדי שמתא ולימא חומשא כל זה דקדק ר"מ (א) **אמרתי מעציר ע"ל דבריו.** הוי בעל הבית **אמאי מעל.** דמה שהביא לו חלוק קטן ורע חסוב כמו לא ניהא ליה דליפשו שטרי עליה: **א"ל ד' ש"ח אמאי מעל.** וא"ת מעלת השליח אלא בטלית ויש לומר דלקא דעתין השתא חיון דאייתי ליה שזה שש מעה דאייתי ליה שש מעה על דבריו לא הוי אלא שליחותיה קעצד שכן היה דעתו שכן ימלא שם בשלש שקנה לו טלית צמותר אי נמי מעיקרא סלקא דעמיה מעל לחלוק ומדרבנן מעל השליח אכל עכשיו אפילו מדרבנן אמאי ימעול אי נמי השתא לא משמע ליה מעילה אטלית דסלקא דעתיה הואיל וקנה שוה שש בשלש אותם שלש שנשארו הרי הם כמו חולין ומשני אטלית דמשום הכי לא נפקי לחולין:

ב' שבן דהוה שוי תריסר. כן הוא ודאי כפירוש הקונטרס תרתי סרי גדולים יתר מכפלים דהקונה הרבה ציחד מוחלי גביה טפי מהקונה מעט ויש ספרים שכתוב צהן צהדיא דהוה שוה טפי מתרתי סרי ולפיכך לא מעל בעל הבית שהרי העציר על דעתו דמפסיד בעל הבית צכך שאם היה קונה בשש הוה שוה יותר מכפלים והשתא אחי שפיר צקטניט מעל שאפילו יקנה הרבה ציחד משום הכי לא מוחלי גביה טפי מאילו זבין צפרוטה אכל חס נפרש דחשיב לה מעציר אע"פ שלא היה שוה אלא תרתי סרי צמנמוס תימנה חס כן צקטניט אמאי מעל דהא פשיטא צקטניט נמי חס נמנו לו תחלה שוה שש בשלש כמו כן בשלש הנשארים היו נותנים לו שוה שש. מ"ר: אמר